

De NLO's en de eerste-graadslerarenopleiding

Een reactie op J.H.G.I. Giesbers, 'Beiaard en de universitaire lerarenopleiding' (Pedagogische Studiën 1983, (60) 321-323), met een kort naschrift van Giesbers

De eerste-graadslerarenopleiding zal onder eindverantwoordelijkheid van de NLO's komen, zo luiden de berichten. De universiteiten vinden dat niet leuk. Het is één van de vele bezuinigingsoperaties die over ons worden uitgestort. Het is met de reacties op die operaties van het begin af aan wat tweeslachtig gesteld geweest. Enerzijds kun je niet maken wat de minister doet: opeens overbodig verklaren wat in jaren daarvóór als noodzakelijk werd aangemerkt en toegekend. Anderzijds beseft ieder weldenkend mens, dat er, toen alles nog kon, dingen zijn ontstaan die zo nodig kunnen worden opgeruimd. Te weinig is vaak gekeken of het ook anders en dus voordeliger kon. Men liet dezelfde zaken op verschillende plaatsen zich ontwikkelen. Pogingen om die zaken te concentreren betekenden dat iemand ergens een veer moest laten en het lobbycircuit was sterk genoeg om zulke pogingen de grond in te boren en och, er was geld genoeg. Wat de één heeft, moet de ander ook hebben en er is altijd wel een argument te vinden, regionaal, denominatief, politiek, wetenschappelijk of wat dan ook.

Zo hebben concentratieplannen van de lerarenopleidingen schipbreuk geleden. En nu het geld krapper is en er echt geconcentreerd moet worden meent iedereen dat dezelfde argumenten van toen nog steeds opgeld doen om het getij te keren en zie, men gaat weer vrolijk elkaar te lijf met dezelfde afgeleebde argumenten waardoor verdeeldheid zich manifesteert en de clubs uit elkaar worden gespeeld die elkaar nodig hebben, of het nu universiteiten, MO-opleidingen of NLO's zijn.

Giesbers (Pedagogische Studiën 1983, 60, 321-323) doet vrolijk mee en trapt precies in die val. Hij, nota bene voorzitter van het bevoegd gezag van een NLO, zegt heel lelijke dingen van de NLO's, die zo tot de nek in de problemen zitten. „De ULO's (universitaire lerarenopleidingen) zijn niet zo slecht en de NLO's zo niet zo goed als de minister denkt”, zegt hij. Een beter voorbeeld is niet te beden-

ken van hoe we ons tegen elkaar laten uitspeelen.

Natuurlijk, de NLO's als proeftuin in de 70'er jaren van wat onderwijskunde vermogen (de onderwijskunde van mensen als Giesbers) moeten nog steeds problemen de baas worden, maar daar wordt door verstandige mensen aan gewerkt.

En er ligt toch geen tegenstelling tot de universiteiten zeker? Of zijn de universiteiten modellen, waarbij de lerarenopleiding volledig is geïntegreerd in het werk van de faculteiten, inclusief de bezigheden van de centrale instituten voor de lerarenopleiding, waaruit een stroom van opvallende en op hoog wetenschappelijk niveau staande publikaties voortkomt? Hou maar op, want Pedagogische Studiën is geen Story.

En nu wil deze minister, die zo veel onheil in zijn koek doet de lerarenopleiding concentreren. De universitaire eerste-graads naar de NLO's en de MO-opleidingen en de NLO's naar elkaar toe. En passant is dan ook meteen de MO-B opleiding geregeld. Dat was van het begin af aan de bedoeling, maar succesvol lobbyen en het overvragen door de NLO's op het gebied van de bevoorwaardiging heeft dit „onheil” in het midden van de jaren 70 voorkomen.

Nu moet het dus. De NLO's als ontvangende partij van een cadeautje dat ze niet eens meer op hun verlanglijstje durfden te zetten, vinden het natuurlijk best en houden zich op gepaste wijze stil. De universiteiten lopen te hoop en de MO-instituten spelen hun eigen aparte rol. Het is best, hoewel onverstandig, maar het is niet goed dat de één zich tegen de ander afzet.

Hoe kan dat beter? Veel verstandiger is het om een gezamenlijke strategie uit te zetten. Naar de minister toe een goed alternatief te presenteren dat bezuinigingen inhoudt, maar ook een aantal garanties. Die discussie komt moeilijk op gang omdat de universiteiten 'teuge' zijn. Begrijpelijk, maar niet verstandig. Op het moment waarop dit geschreven wordt is Beiaard II nog niet uit, maar ik voorspel dat ik de drukproeven van dit artikeltje niet hoeft om te gooien.

Zo'n strategie kan best uitgaan van de eindverantwoordelijkheid van de NLO's voor de eerste-graadslerenopleiding, voor mijn part inclusief de MO-B. Wat kan dat nou schelen? Eén voordeel kan ik al vast aanwijzen: er kan een gezamenlijke opzet van de opleiding uit voortvloeien. Er kan nu een lerarenopleiding ontstaan waarin ULO, NLO en MO participeren, terwijl ik geen cent geef voor de inbreng van bijvoorbeeld de NLO als de eerste-graadsopleiding bij de universiteit blijft. De NLO's zijn zich bewust van hun kunnen, maar hebben geen last van valse superioriteitsgevoelens.

Ziezo, en nu samen aan het werk. We zullen een model moeten vinden dat de goede elementen bezit van alle drie:

- van de ULO's de wetenschappelijke benadering en het onderzoek;
- van de NLO's de integratie van de vakcomponent met de onderwijskundige vorming;
- van de MO-opleidingen de ervaring met deeltijdstudenten.

Zo'n model is niet zo moeilijk te vinden. Er is natuurlijk om te beginnen de wil voor nodig om met elkaar te werken. Die wil moet steun en rechtvaardiging vinden in een hechte samenwerkingsovereenkomst. Zo'n overeenkomst is er vaak al, in elk geval wel in het Noorden.

Het kan wat de universitaire studenten betreft geen gelijktijdig en geïntegreerd model worden, want zij hebben hun vakstudie immers al achter de rug. Of is dat niet helemaal zo? Dat moet om te beginnen even worden uitgezocht. Misschien zijn er vakcomponenten die na de eerste fase nog extra aandacht vragen. Dan kunnen ze het best in samenhang met de didactiek worden aangeboden. De NLO's hebben een aardige ervaring in het toetsen van vakonderwerpen aan hun functie voor het onderwijs. Daarmee is dan meteen een stukje integratie gered.

Vervolgens komt wat ik de specifieke pedagogisch/algemeen onderwijskundige vorming noem. Daarbij hoeven we niet moeilijk te doen over integratie. Er moeten gewoon colleges en werkgroepen voor komen en wie dat geeft is om het even zo lang het maar goed gebeurt.

Het schoolpracticum dan. In vele plaatsen is er al een geïntegreerd schoolpracticumbureau, dat de scholen in de kaartenbak heeft. Dat is dus geregeld en de begeleiding van de studen-

ten is een zaak van samenvoegen van ervaringen.

Het onderzoek is het laatste punt, maar zeker niet de sluitpost. De universitaire instituten hebben het onderzoek als expliciete taak en de NLO's (nog) niet. Dit verandert met de STC-nota of de HBO-wet. Dan is toegepast onderzoek een mogelijke HBO-taak. Dit alles vraagt om coördinatie. Door wie? Wat kan dat schelen als het maar gebeurt; door de universitaire instituten, denk ik, maar men zal wel een onderzoeksstuurgroep moeten creëren met de drie partners er in, zo lastig is dat niet. Het doel is een gezamenlijke onderzoeksattitude van eerste-, tweede- en derde-graadsstudenten en hun docenten, elk op het eigen niveau en op het eigen gebied. Zo komt ook een goede samenwerking tot stand met het gehele onderwijsveld, waarin de tweede en derde graders zich qua aandacht van de onderzoekers nogal eens tekort gedaan voelen.

Dit lijkt een wat andere benadering dan de polarisatie van Giesbers. En ja, het geheel zal wel arbeidsplaatsen kosten, maar daar ontkomen we denk ik niet aan. Ook niet als we anders hadden gestemd.

F. J. Krips
directeur NLO 'Ubbo Emmius'

Het naschrift bij bovenstaande bijdrage waar-
toe de redactie mij uitnodigt, wil ik tot twee
opmerkingen beperken.

1. Ik acht de beschuldiging van de heer Krips dat ik 'heel lelijke dingen van de NLO's' gezegd heb ongefundeerd. Mijn uitspraak dat de universitaire lerarenopleidingen niet zo slecht, de NLO niet zo goed zijn als de minister denkt, is de constatering van een bij iedere deskundige bekende feitelijkheid, geen beschuldiging.
2. Ik onderschrijf van harte een door de heer Krips bepleit samenwerkingsmodel universiteit-MO-NLO, zij het dat het ontwerpen van zulk een model wat moeilijker is dan hij schijnt te denken. Argumenten zoals bijvoorbeeld samenhang van de lerarenopleidingen, concentratie van kennis en outillage etc. indiceren inderdaad een samenwerkingsverband tussen de drie genoemde instituten. Maar dan wel een sa-

menwerking op basis van gelijkwaardigheid, dit in tegenstelling tot het van de tafel vegen van de universitaire lerarenopleiding zoals dat gebeurt in de jongste ministeriële nota *Inzake de Lerarenopleiding voor Afgestudeerden van het WO*. Kern van deze samenwerking zou moeten zijn dat waar het WO eindverantwoordelijkheid draagt voor de eerste fase benevens het onderwijskundig en vakdidactisch onderzoek, de NLO eindverantwoordelijk blijft voor de tweede- en derde-graads lerarenopleiding, de MO voor de deeltijdse opleidingen, de drie opleidingen zouden moeten samenwerken op basis van gedeelde verantwoordelijk-

heid met betrekking tot programmatische afstemming, nascholing, concentratie van kennis en outillage, scholing van schoolpracticumdocenten, doorstroming, toelating tot en afsluiting van de respectieve studiewegen, etc. Een kort naschrift staat niet toe dat ik dit samenwerkingsmodel hier nader uitwerk. De heer Krips moge echter uit deze summiere reactie concluderen dat ik zeker instem met zijn voorstel 'naar de minister toe een goed alternatief te presenteren dat bezuinigingen inhoudt, maar ook een aantal garanties'.

J. H. G. I. Giesbers